

ÅRSMELDING

09

TRYGDERETTEN

TRYGDERETTENS VERDIER

Trygderetten har fem sentrale verdier, som vi arbeider etter.

Rettssikkerhet

Effektivitet

Informasjon

Samhandling

Evaluering

Forbokstavene på disse fem verdiene - **REISE** - skal gi deg et bilde av Trygderetten som en organisasjon i utvikling. Vi leter etter forbedringer og endrer oss i takt med brukernes og samfunnets behov.

Noen ord om hver enkelt av verdiene:

- **Rettsikkerhet**

Det er Trygderettens kjerneverdi og årsaken til at institusjonen ble opprettet i 1967. Uavhengighet, riktige avgjørelser og tilstrekkelig grunngeving står sentralt i denne sammenheng.

- **Effektivitet**

I dette ligger at sakene må avgjøres innen rimelig tid. Dette er også en viktig del av rettsikkerheten. Videre vil vi innrette virksomheten og utføre vårt arbeid på en kostnadseffektiv måte.

- **Informasjon**

Trygderetten vil gjøre virksomheten og avgjørelsene kjent for partene og almenheten på en god måte. Denne verdien stiller også krav til oss om tilgjengelighet og service overfor publikum.

- **Samhandling**

Det er Trygderettens interne verdi som bør prege vår arbeidsform. Vi vil utvikle en kultur basert på at vi alle arbeider for å nå Trygderettens mål, og at vi deler på erfaringer og kunnskap for å nå disse. Av denne verdien utleder vi våre mål knyttet til arbeidsmiljø, personal-, kompetanse-, organisasjons- og IT-utvikling.

- **Evaluering**

Vi skal etterse og lære av vår egen praksis og vurdere vår egen virksomhet med sikte på forbedring.

INNHold

1. Trygderettens leders beretning for 2009.....	4
2. Organisasjon.....	6
3. Formål og hovedprioriteringer	7
4. Saksutvikling i 2009	8
4.1 Mottatte og behandlede saker	8
4.2 Oversikt over sakstyper i 2009.....	11
4.3 Avgjorte saker fordelt på fullt grunngitte kjennelser og kjennelser med forenklet grunngivning	12
4.4 Resultat av ankebehandlingen	13
5. Måloppnåelse i 2009	14
5.1 Kvalitetsmål.....	14
5.2 Produksjonsmål	18
5.3 Helse-, miljø- og sikkerhet og øvrig personalpolitikk	18
5.4 Informasjon	19
6. Likestilling.....	19
7. Blikk på saksbunken	20
8. Perspektiver fremover.....	29
9. Økonomi/regnskap.....	31

1. Trygderettens leders beretning for 2009

2009 har vært nok et unntaksår for Trygderetten. Høsten 2007 viste saksinngangen en plutselig, og markant, fallende tendens. Vi antok i årsmeldingen for 2007 at det skyldtes at NAV, i den omstillingsprosess organisasjonen går igjennom, har hatt vanskeligheter med å få sakene unna i førsteinstansen, noe som igjen ga seg utslag i klage- og ankesystemets saksinngang. Vi antok likevel at saksinngangen før eller senere måtte ta seg opp.

Dette «før eller senere» ble heller ikke 2009. Mens det kom inn 3 855 saker i 2007, ca. 200 færre enn året før, falt saksinngangen i 2008 med ytterligere ca. 1 100 saker til 2 747 og i 2009 med enda 300, til 2 329 saker. Den laveste inngangen på 20 år.

Det er i kjølvannet av dette naturlig nok skjedd en betydelig restansenedbygging. Siden 2007 er restansene omtrent halvert, fra 1 454 til 739 pr. 31.12.2009. Dette er nok en rekord; dette utgjør Trygderettens laveste restansmengde noensinne, når vi ser bort fra etableringsfasen. Også saksproduksjonen har falt en god del, fra 3 371 i 2008 til 2 419 i 2009. Med den lave saksinngangen er dette ikke uventet. I enkeltsaksavgjørende organer som Trygderetten, er det en allmenn tendens til at saksproduksjonen følger inngangen. Men noe forklares også av at vi ikke har kjent behov for å ha en bemanning på samme nivå som vi tidligere har hatt. I tillegg har noen av våre medarbeidere benyttet seg av muligheten for å kombinere lavere stillingsandeler med delvis AFP.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned fra 5 mnd. i 2008 til 4,4 mnd. i 2009, og er ytterligere på vei nedover. Ideelt sett ville det være ønskelig om reduksjonen var større. Men den lave saksinngangen, og restansmengden, representerer ikke noe stimuli til å få sakene unna så raskt som ønskelig. Med en så lav saksinngang som vi har hatt i 2009, har en kunnet legge noe mer arbeid i hver enkelt sak, noe som lett forlenger behandlingstiden. Andelen eldre saker er imidlertid betydelig redusert. I 2009 ble 80,4 % av kjennelsene avsagt innen 6 mnd., mot 71,5 % i 2008. Antall saker som ikke er avgjort innen 9 mnd. har også gått betydelig ned, 68 i 2009 mot 256 i 2008.

Trygderetten har også i 2009 hatt et spesielt fokus på kvalitetsarbeid, særlig med sikte på å koordinere vår egen praksis. Vi har bl.a. avsagt femmedlemskjennelser innenfor områdene forholdet mellom kravet til nødvendig opplæring i folketrygdloven kapittel 15 og 11, krav til forsikringsbevis i forbindelse med karensklausuler i tjenstepensjonsordninger regulert av forsikringsavtaleloven, og om hva som ligger i faktisk separasjon ved krav om utvidet barntrygd.

Ser vi bort fra rettsfullmektigstillingene som er tidsbegrensete, har Trygderetten en usedvanlig stabil stab. Ikke minst gjelder det de rettskyndige medlemmene. I 2009 har vi imidlertid fått fire nye rettskyndige medlemmer, til erstatning for de som gikk av i løpet av 2008. Disse fire er: Ole Christian Moen, som også er avdelingsleder. Han har bakgrunn fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Statens pensjonskasse. Astrid Lund-Andersen og Åsmund Magnæs kom begge fra stillinger som nemndsleder i UNE. Bjørn Arvid Lervik kom fra en stilling som nemndsleder i Fylkesnemnda for sosiale saker i Buskerud, men har for øvrig bred erfaring fra ulike dommerstillinger i de ordinære domstoler.

Også blant de medisinske sakkyndige har det vært utskiftninger i løpet av året. Knut Bjerke sluttet etter flere års virke med pensjonisttilknytning i forlengelsen av hans tidligere dommervirksomhet. Finn Krohn forlot oss til fordel for en stilling innenfor Helse Sør-Øst. Til erstatning for disse er utnevnt Vilhelm Lund som det siste året har vært konstituert her i Trygderetten, men som kommer fra en stilling som rådgivende overlege i HELFO, og Henning Aanes, fylkeslege i Nordland.

Vi har i 2009 også skiftet leder av Administrasjonsavdelingen. Steinar Mathisen, som har innehatt stillingen siden 2002, er gått over til Helsedirektoratet. I stillingen som avdelingsdirektør ble Inger Lill Sjøberg tilsatt med virkning fra 1. august. Hun kom da fra en tilsvarende posisjon ved Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS).

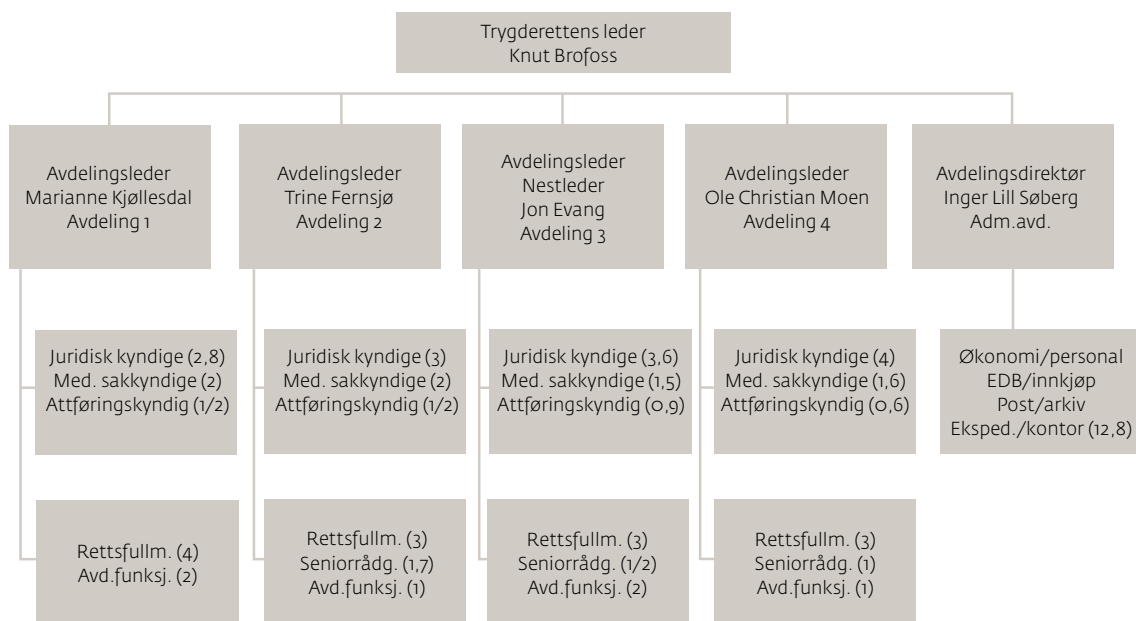
Jeg ønsker dem alle velkommen, og ser frem til et godt og fruktbart samarbeid i årene fremover.

Trygderettens leder
Knut Brofoss

2. Organisasjon

Medarbeidere pr. 1. mars 2010

Ny organisasjon med inndeling i avdelinger ble etablert pr. 1. september 1997 og forutsatte en stillingsplan på 63 årsverk. Organisasjonsplanen ble gradvis gjennomført i løpet av 1998, og ble tatt fullt ut i bruk i 1999. På grunn av sterkt økning i saksinngangen fra 1999 ble antall årsverk økt noe, men redusert igjen i løpet av de siste par årene fordi saksinngangen har gått ned. Totalt antall årsverk utgjør pr. mars 2010 64 årsverk når vi regner med de tre som arbeider deltid på pensjonistvilkår.

Trygderetten har nå foruten leder, en nestleder og 24 andre faste medlemmer. I tillegg har den pr. mars 2010 13 rettsfullmektiger. Lederen, nestlederen og minst ett annet medlem skal fylle vilkårene for å være høyesterettsdommer. Rettsmedlemmene er embetsmenn og benevnes i alminnelighet trygderettsdommere. Trygderetten har juridiske, medisinske og attføringskyndige rettsmedlemmer. Rettsfullmektigene tilsvarer dommerfullmektigene i de ordinære domstoler.

Trygderetten utfører administrative oppgaver for to mindre nemnder, Statens helsepersonellnemnd og Dispensasjons- og klagenemnda for behandling i utlandet.

3. Formål og hovedprioriteringer

Trygderetten skal treffe vedtak om individuelle rettigheter og plikter etter lov om folketrygd m.fl. For øvrig skal Trygderetten behandle de saker som etter særlig lovbestemmelse hører under Trygderetten, se lov om anke til Trygderetten av 16. desember 1966 nr. 9.

Trygderetten er ikke en del av det alminnelige domstolsapparat, men virker i realiteten som en domstol. Mange av saksbehandlingsreglene er de samme som for vanlig rettergang. Til forskjell fra domstolene er imidlertid saksbehandlingen i Trygderetten i det store flertall av sakene skriftlig.

I den enkelte sak kan Trygderetten ikke instrueres av noe annet organ om avgjørelsen. Domstolsbehandling av Trygderettens avgjørelser skal skje ved lagmannsretten som første instans. Slik overprøving skjer sjelden, i de senere år er det blitt anlagt 80-90 søksmål for lagmannsretten pr. år, hvorav omtrent halvparten kommer til realitetsbehandling. Trygderetten er dermed i all hovedsak siste instans for saker etter pensjons- og trygdelovene. Dette er saker av stor velferdsmessig betydning for den enkelte. Trygderetten er derfor i sosialpolitisk sammenheng en svært viktig institusjon.

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) er Trygderettens hovedmål skissert som følger:

- Avsi kjennelser som er i overensstemmelse med de lover og regler som gjelder.
- Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at de vilkår som stilles til behandling i lov om anke til Trygderetten oppfylles.
- Avsi kjennelser som er retningsgivende for trygdeforvaltningen og andre rettsanvendere innenfor trygde- og pensjonsrettens område.
- Avgjøre sakene med en forsvarlig saksbehandlingstid.
- Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at det gir tillit både hos den ankende part og ankemotparten.

I departementets tildelingsbrev til Trygderetten ble satsingsområdene beskrevet slik:

- 75 % av sakene skal være behandlet innen seks måneder
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid skal ikke overstige fire måneder
- Ingen saker skal være eldre enn ni måneder
- Andelen fullstendig grunngitte kjennelser skal være minst 60 %
- Muntlighet i saksbehandlingen (med frammøte av partene) videreføres
- Det skal gjennomføres tiltak for kvalitetssikring og praksiskoordinering, herunder utforming av kjennelser

Trygderettens interne virksomhetsplan konkretiserer målsettingen ytterligere. Årsmeldingen gir en vurdering av måloppnåelse i forhold til departementets krav, i tillegg til hovedmål og et utvalg delmål fra virksomhetsplanen.

Riktige avgjørelser innen forsvarlig tid

4. Saksutvikling i 2009

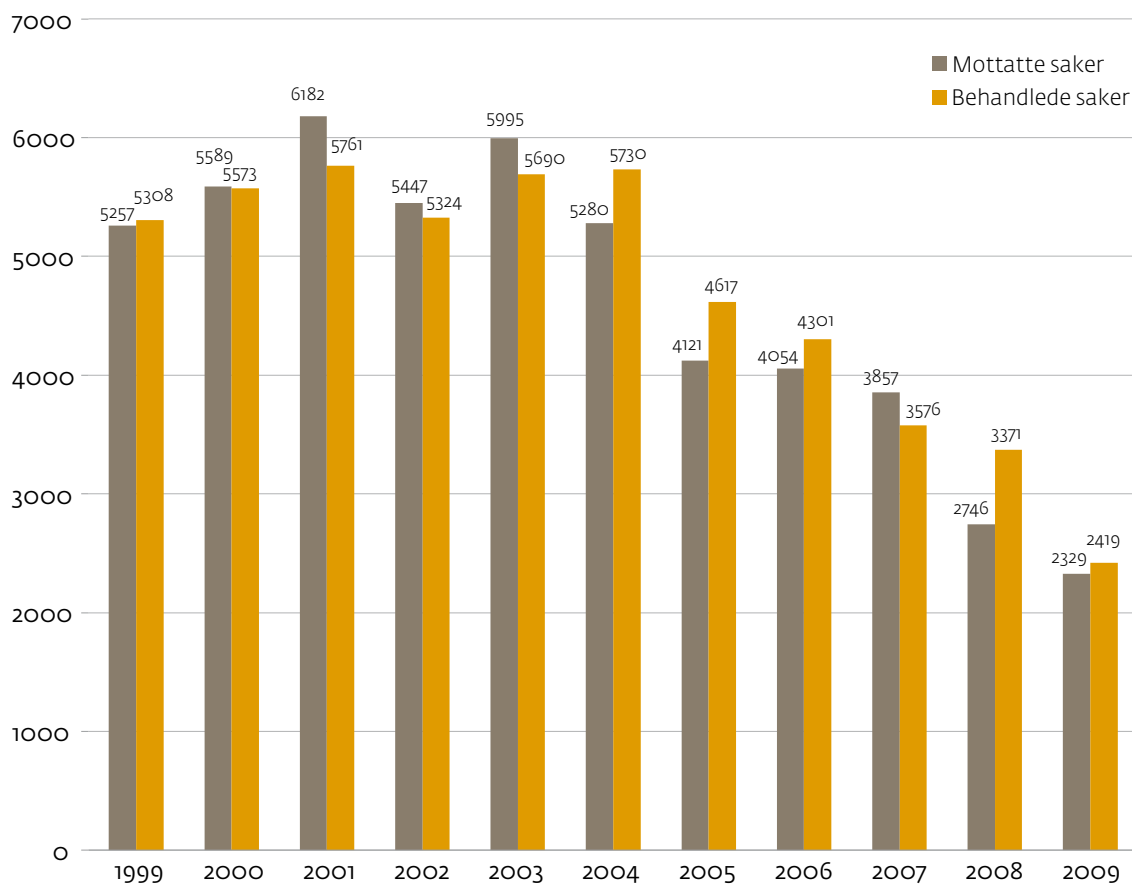
4.1 Mottatte og behandlede saker

Etter en foreløpig topp i saksinngangen 2001 med over 6000 saker og deretter et jevnt høyt nivå de to neste årene, har saksinngangen sunket betraktelig, til 3857 i 2007, 2746 i 2008 og helt ned i 2329 i 2009.

I de første årene med nedgang skjedde denne i det alt vesentlige på uføreområdet. Fra å ha utgjort ca. 50 % av sakene i 2003 utgjør andelen uføresaker nå bare ca. 25 %. Så å si hele reduksjonen i saksmengden fra 2003 til 2006 skyldtes reduksjonen i antall uføresaker. Dette henger hovedsakelig sammen med at muligheten til å klage en gang i NAV før ev. anke til Trygderetten, ble vesentlig utvidet på uføreområdet i forbindelse med innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 1. januar 2004, samt at inngangsvilkårene for denne ytelsen synes å være noe lempeligere enn for ordinær uførepensjon.

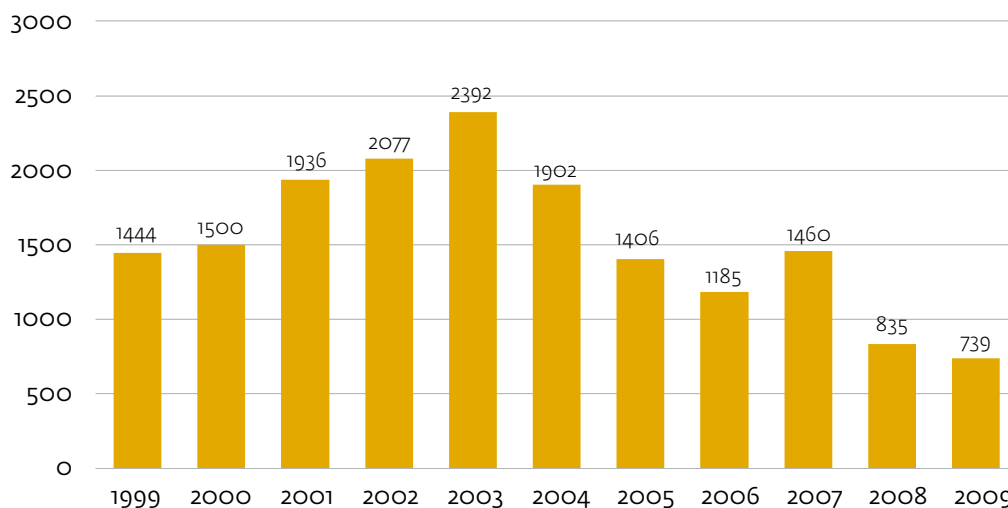
Den ytterligere nedgangen i 2007, 2008 og 2009 henger i det alt vesentlige sammen med innføringen av NAV-reformen. Statistikk Trygderetten mottar fra NAV, tyder på at det har skjedd en opphopning i behandlingen av vedtak på lokalnivå. Dette forplanter seg selvsagt videre i systemet.

Mottatte og behandlede saker 1999-2009

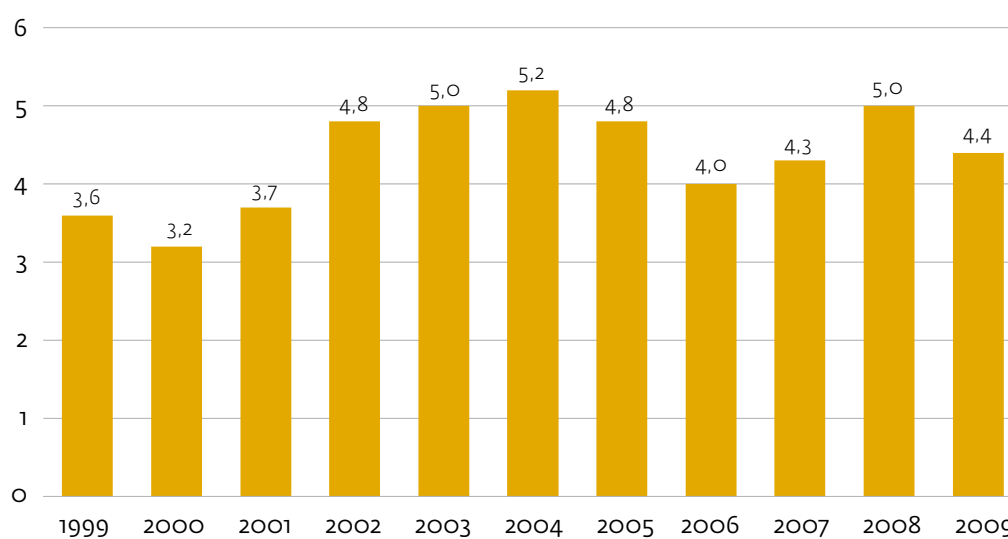
Ved årets utgang hadde Trygderetten 739 ubehandlede saker, mot 835 ved utgangen av 2008 og 1460 ved utgangen av 2007. Antall restanser har, med unntak av 2007, gått ned hvert år siden 2003.

Til behandling pr. 31.12.

Etter en økende saksbehandlingstid på starten av dette årtusen, sank den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden markert fra 2004 til 2006. I 2007 og 2008 har saksbehandlingstiden økt, mens den i 2009 sank igjen. Trygderettens hovedutfordring i 2010 er å redusere den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden til fire måneder.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i mnd., avgjorte saker

I 2009 ble drøyt 80 % av sakene avgjort innen seks måneder, mens 14 saker ble over 12 måneder før de ble avgjort. Målet er at ingen saker skal bli over ni måneder før de blir avgjort, men i noen tilfeller er det forhold utenfor Trygderetten som forhindrer dette.

I 2009 avsa Trygderetten 2419 kjennelser.

**Trygderetten mottok i 2009 til sammen 2329 saker
- det laveste antall på svært mange år**

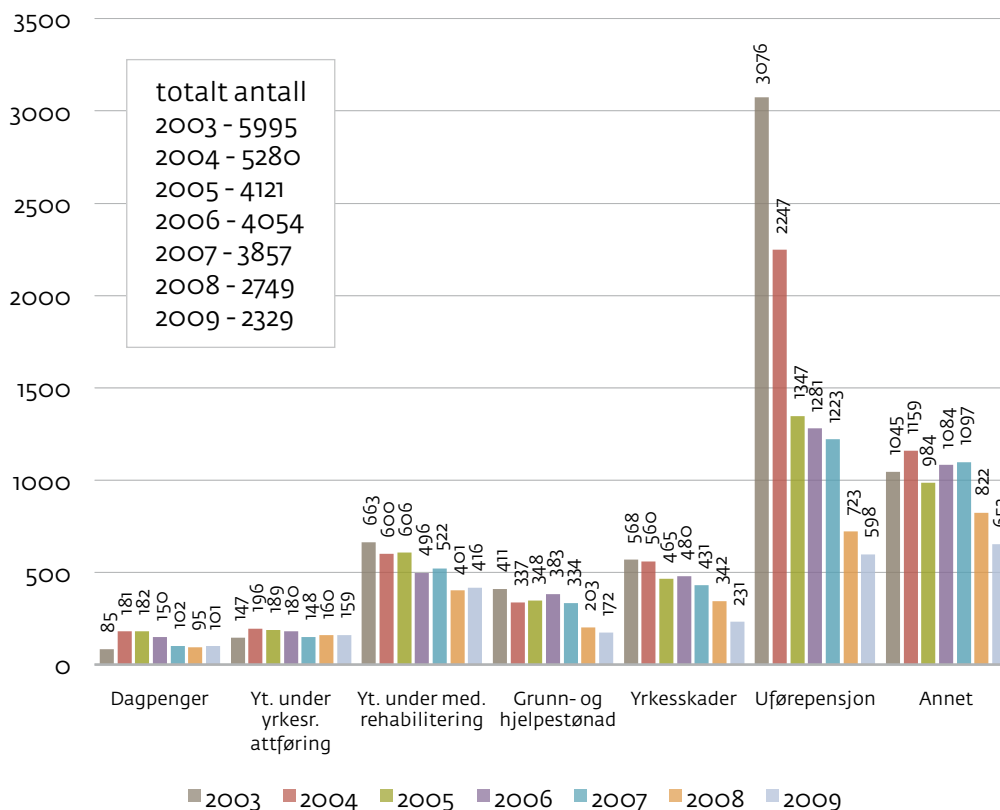
Mottatte saker	2329
Behandlede saker	2419
Ubehandlede saker pr. 31.12.	739

4.2 Oversikt over sakstyper i 2009

Saker vedrørende uføreytelser utgjorde i 2009 ca. 26 % av den totale saksmengde og er det klart største området. Andelen er imidlertid vesentlig lavere enn for noen år siden, da området utgjorde ca. 50 % av saksinngangen. De øvrige sakstypenes relative andel har følgelig økt de siste årene.

Ytelser under medisinsk rehabilitering, det vil si rehabiliteringspenger, tekniske hjelpemidler og biler, utgjør den nest største gruppen med 17,8 % av totalen, fulgt av yrkesskade/yrkessykdom med 9,9 % av den totale saksinngangen.

Innkommne saker 2003-2009 fordelt på sakstype

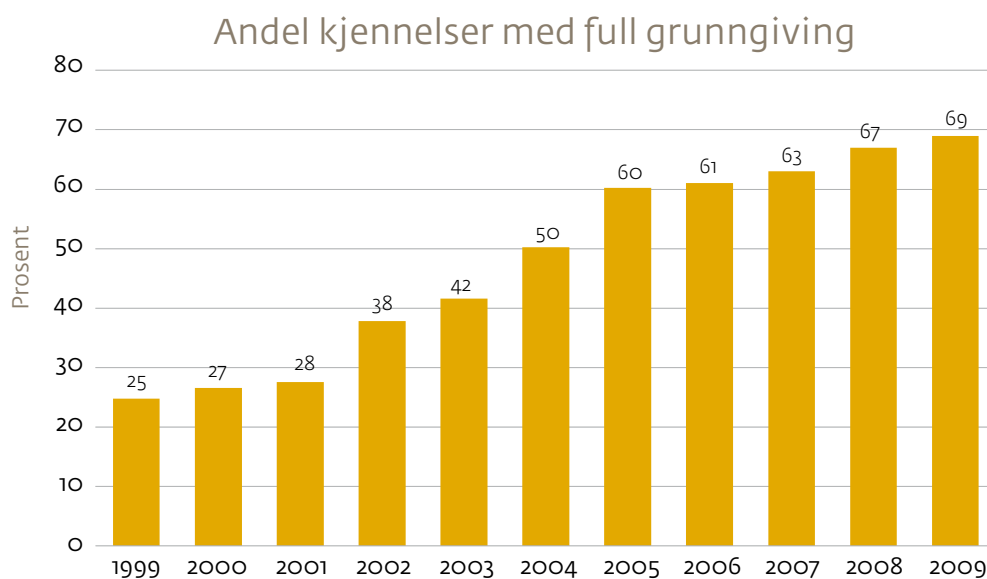

4.3 Avgjorte saker fordelt på fullt grunngitte kjennelser og kjennelser med forenklet grunngiving

Trygderettens primære oppgave er å treffe avgjørelser i enkeltsaker. Men det er også et mål å søke å trekke opp retningslinjer for fremtidig praksis.

Lovens hovedregel er at Trygderettens kjennelser skal begrunnes. Hvis retten enstemmig finner at anken ikke kan føre frem og resultatet av kjennelsen ikke antas å få betydning utover den foreliggende sak, var det inntil 1. januar 2004 lov hjemmel for at retten kunne unnlate å gi begrunnelse. Denne adgangen er fra samme dato opphevet og erstattet med adgang til å bruke forenklet grunngiving. Dermed skal det gis en begrunnelse i alle saker, enten forenklet eller full grunngiving. Alle saker som avsies til gunst for den ankende part, skal ha full grunngiving.

Andel kjennelser med full grunngiving har økt sterkt de siste årene, og i 2009 ble 69 % av kjennelsene avgitt med full grunngiving.

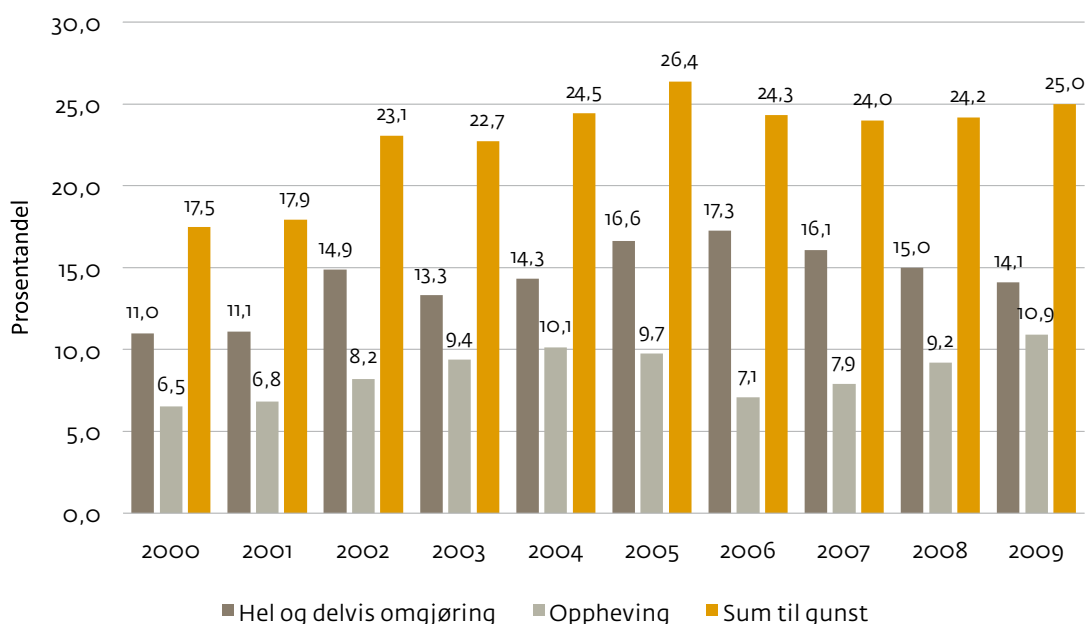
**Betydelig økning i andelen kjennelser med full grunngiving
– fra 25 % i 1999 til 69 % i 2009**

4.4 Resultat av ankebehandlingen

Trygderettens behandling av et vedtak kan få tre utfall. Vedtaket kan stadfestes, eller Trygderetten kan omgjøre vedtaket, helt eller for en del av vedtaket. Det innebærer at Trygderetten selv treffer realitetsvedtak i saken. Det tredje alternativet er at Trygderetten kan oppheve vedtaket og henvise saken til ny behandling i vedkommende etat, såkalt hjemsending. Det siste skjer i tilfelle der retten finner at saken ikke er godt nok opplyst fra forvaltningens side.

I ca. 75 % av sakene blir resultatet at vedtaket stadfestet. Denne andelen har holdt seg nokså konstant siden tidlig 2000-tall, og det er heller ikke store svingninger i forholdet mellom omgjøring og oppheving de siste årene.

Hel og delvis omgjøring - oppheving

Mellom de ulike saksområdene er variasjonen store. I saker vedrørende uføreytelser, som er det klart største saksområdet, lå omgjørings- og opphevingsandelen på henholdsvis 18 og 14,5 % i 2009. Dette er nesten det samme som året før, men markert høyere enn for eksempel 2003. Denne økningen skyldes antakelig delvis innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 2004, som gjorde rettstilstanden noe mer ustabil. I tillegg er det Trygderettens inntrykk at nedgangen i antall uføresaker som påankes, har skallet av de enkleste og mest ukompliserte sakene. I yrkesskadesaker ble 11 % av sakene omgjort og 8,3 % opphevet.

14,1% av sakene ble helt eller delvis omgjort i 2009. 10,9% av sakene ble opphevet og hjemsendt til ny behandling.

5. Måloppnåelse i 2009

5.1 Kvalitetsmål

Sentrale kvalitetsmål i 2009 har vært knyttet til:

- andelen kjennelser med full grunngeving
- å avsi retningsgivende og prinsipielle kjennelser
- kvalitetssikring og praksiskoordinering

Fra 1. januar 2004 ble trygderettsloven § 21 tredje ledd endret fra en adgang til å avsi kjennelse *uten grunngeving* til en adgang til å avsi kjennelse med *forenklet grunngeving*.

Andelen kjennelser med full grunngeving har økt betydelig de siste årene. I 2001 utgjorde andelen kjennelser med full grunngeving 27,5 %. Denne andelen økte til 40,7 % i 2003, videre til nesten 50 % i 2004 og endte i 2009 på 69 %. I de resterende sakene blir det gitt en forenklet grunngeving. Alle som har hatt en ankesak i Trygderetten får dermed en grunnlagt kjennelse, de fleste i form av en kjennelse med fullstendig grunngeving og de resterende i form av en kjennelse med forenklet grunngeving. Slik forenklet grunngeving anvendes i ankesaker der retten er enstemmig om at anken ikke vil føre frem og der saken ikke har konsekvenser utover den konkrete sak. Alle saker som blir omgjort til fordel for den ankende part har fullstendig grunngeving.

Trygderetten har i 2009 gjennomført mange tiltak for å utvikle kvaliteten og koordinere praksis. Dette er en kontinuerlig prosess som imidlertid i noen grad må tilpasses saksinngangen. Følgende tiltak har vært sentrale i 2009:

- Gjennomført flere undersøkelser av praksis:
 - Bilstønad
 - Trygderettens praksis i yrkesskadesaker - revisjon
 - Om forhøyet hjelpestønad - revisjon
 - Gjenopptak av tidligere avgjorte saker
- Valgt ut veiledende kjennelser innenfor flere nye områder og komplettert innenfor "gamle" områder
- Komplettert vår egen kjennelses- og domssamling med nye dommer og kjennelser
- Gjennomgang av dommer fra Høyesterett og lagmannsretten
- Praksis og praksiskoordinering har vært tema på faglige samlinger
- Det er utgitt 4 utgaver av "Innblikk"

Videre har Trygderetten i 2009 gjennomført en brukerundersøkelse rettet mot ankemotpartene. Se nærmere om denne nedenfor.

Trygderetten arbeider bevisst med å øke effektiviteten og kvaliteten på den interne driften, uten at det går på bekostning av fremdriften i arbeidet med å avgjøre sakene. I 2009 har det vært arbeidet med oppfølging av den interne evalueringen av Trygderettens organisasjon og arbeidsform, som ble gjennomført i 2008. Vi har også videreført utviklingsarbeid innenfor IT, inkl. våre internett- og intranettsider.

Trygderetten har et løpende fokus på en mest mulig optimal ressursfordeling avdelingene imellom. Det satses på å ha en god og oppdatert tilgang på relevante rettskilder, bl.a. holdes vår egen doms- og kjennelsessamling oppdatert jevnlig. Et eget bibliotekutvalg sørger for at relevant faglitteratur holdes mest mulig oppdatert.

Om brukerundersøkelsen rettet mot ankemotpartene

Trygderetten har i løpet av 2009 gjennomført en brukerundersøkelse rettet mot ankemotpartene. Den var lagt opp etter mønster av den tilsvarende undersøkelsen gjennomført i 2002, og med de samme spørsmålene. På tross av store endringer på ankemotpartssiden ved at NAV Klageinstans nå er etablert i sin fulle bredde, er utfallet temmelig identisk med resultatet av 2002-undersøkelsen. Det er imidlertid få respondenter; 14 i alt, hvorav tre er tjenestepensjonsordninger som står for under fem prosent av Trygderettens saker.

Fem av spørsmålene var knyttet til Trygderettens hovedmål, med bundne svaralternativer fra 1 til 5, med 1 som best. Spørsmålene lød slik:

1. Behandle og avgjøre sakene som kommer inn på en slik måte at de vilkårene som stilles til behandlingen i lov om anke til Trygderetten oppfylles.
2. Fatte riktige avgjørelser, det vil si avsi kjennelser som er i overensstemmelse med de lover og regler som gjelder.
3. Avsi kjennelser som er retningsgivende for trygdeforvaltningen og andre rettsanvendere på trygde- og pensjonsrettes område
4. Avgjøre sakene innen "rimelig" tid.
5. Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at det gir tillit.

Hovedfunnene fremgår av tabellen nedenfor.

2009	Saksbeh.	Riktig	Retn. giv.	Rimelig tid	Tillitt	Snitt
Alle	1,5	2,4	2,5	2,4	2,3	2,2
NAV	1,5	2,2	2,6	2,3	2,1	2,1
Andre	1,5	2,8	2,3	2,8	2,8	2,4
Best	1	1	2	1	1	1,6
Dårligst	2	4	3	5	4	3,0
2002						
Alle	1,5	2,0	2,2	2,6	2,4	2,1
Trygd	1,4	2,2	2,5	2,2	2,5	2,2
Arbeid	1,7	1,7	2,2	3,0	2,2	2,2

Utfallet av alle spørsmålene under ett var altså 2,2, temmelig nøyaktig det samme som i 2002 (den lille forskjellen ligger i avrundingen). Svarene på denne type spørreskjemaer har en tendens til å klumpe seg sammen mot midten. Utfallet må derfor sies å være tilfredsstillende.

Det ble også stilt enkelte åpne spørsmål knyttet til temaene

- Avgjørelse av den enkeltes sak
- Kjennelsens retningsgivende betydning
- Informasjon
- Ankeordningen
- Medlemmenes forhold til Trygderetten

Blant svarene på de åpne spørsmålene er det flere som etterlyser en mer enhetlig praksis fra Trygderettens side. Dette er ikke noen ny problemstilling, men eventuelle sprik er blitt vesentlig mer synlig etter at NAV har sentralisert og til dels spesialisert sin klage- og ankebehandling.

Trygderetten er selv meget opptatt av dette spørsmålet. Som denne årsmeldingen viser, har vi gjennomført atskillige tiltak, både permanente og mer temporære, med sikte på så langt som mulig å oppnå en enhetlig praksis.

Trygdesaker i de alminnelige domstoler

Begge parter har adgang til å få prøvet Trygderettens avgjørelse i lagmannsretten hvis de ikke er fornøyd med resultatet i saken. Med få unntak er det bare den private part som bringer saken inn for lagmannsretten. Antall saker som bringes inn for lagmannsretten økte markant i 2001 da ca. 90 kjennelser fra Trygderetten ble påanket. Fram til og med 2005 økte antallet noe, men har gått litt ned de siste årene. I 2009 har Trygderetten fått melding om at det er tatt ut stevning i 59 saker. Av de sakene som ble brakt inn for lagmannsrettene, gjaldt ca. 36 % uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad. Yrkesskadesakene utgjorde ca. 20 %.

Det ble i 2009 avsagt 61 *dommer*, hvorav staten ble frifunnet i 41 saker. I 20 saker ble Trygderettens kjennelse kjent ugyldig eller opphevet. Trygderetten er videre kjent med at lagmannsrettene har avsagt 23 *kjennelser* i saker som tidligere var avgjort i Trygderetten.

I de siste årene har Høyesterett behandlet flere trygdesaker. I 2009 ble to dommer avsagt. Den ene saken gjaldt hvorvidt reaktiv artritt som følge av matforgiftning under en tjenestereise i utlandet var yrkesskade eller likestilt yrkessykdom. Høyesterett fant at folketrygdloven §13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum om arbeidsulykke ikke fikk anvendelse fordi det manglet et ulykkesmoment. Høyesteretts flertall kom imidlertid til at det var grunnlag for å anse smittepåføringen med påfølgende reaktive artritt som en yrkessykdom likestilt med yrkesskade.

Den andre saken gjaldt en lærer ved en ungdomsskole som pådro seg en bruskskade i kneet mens hun instruerte i dans i en musikktime. Høyesterett kom til at skaden ikke var forvoldt ved en arbeidsulykke i samsvar med det avdempede ulykkesbegrep i folketrygdloven §13-3 første ledd, jf. andre ledd.

Det kan vanskelig leses ut av domstolenes avgjørelser at Trygderettens kjennelser ikke holder tilfredsstillende kvalitet. Lagmannsrettene er i svært få saker uenig i Trygderettens lovforståelse, men har i enkelte saker vurdert den konkrete rettsanvendelsen annerledes enn Trygderetten. Dette kan ha sammenheng med at det for lagmannsretten er framlagt nye opplysninger, samt at lagmannsretten til dels har utvist et noe mer liberalt skjønn.

Alt i alt blir Trygderettens kjennelse den endelige avgjørelse i ca. 98 % av de saker Trygderetten avgjør. Trygderetten følger utviklingen i saker som behandles i domstolene nøye og vurderer løpende eventuelle konsekvenser for praksis og saksbehandling.

5.2 Produksjonsmål

I 2009 var målet at

- **den gjennomsnittlige saksbehandlingstid ikke skal overstige fire måneder**
- **75 % av sakene skal avgjøres innen seks måneder**
- **ingen saker skal bli over ni måneder.**

I 2009 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden 4,4 måneder når vi ser alle saksområder under ett. Dette er en nedgang i forhold til 2008 da tilsvarende tall viste 5 måneder.

Målsettingen om at 75 % av sakene skulle være ferdigbehandlet innen seks måneder ble oppfylt. Tallet for 2009 viser at 80,4 % av sakene ble avgjort innen seks måneder.

Inntil 2008 var den absolutte yttergrense for hvor gamle sakene kunne bli, satt til 12 måneder. Dette kravet er fra 2008 skjerpet til 9 måneder. I alt 68 saker ble i 2009 avgjort etter utløpet av denne fristen, en nedgang fra 256 saker i 2008.

Arbeidet med å redusere saksbehandlingstiden vil være en hovedprioritet i 2010. Det er iverksatt tiltak for å unngå at saker blir over 9 måneder gamle, og oppnå målet om 4 måneders gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker avgjort
i 2009 var på 4,4 måneder.**

5.3 Helse-, miljø- og sikkerhet og øvrig personalpolitikk

Trygderettens målsetting er å ha et faglig kompetent og motivert personale som gis mulighet til utvikling og oppbygging av egen kompetanse. Det skal legges vekt på helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Av sentrale aktiviteter i 2009 kan følgende nevnes:

- Retningslinjer for vern av varslere er etablert.
- Oppfølging av kartleggingen av inn klimaet i 2008.
- Ergonomisk kartlegging/tilrettelegging etter behov.
- Trygderetten er en IA-virksomhet. Avtalen er fulgt opp i løpet av året.
- Alle ansatte kan benytte trimrommet to ganger pr. uke i arbeidstida (45 min. pr. gang). Instruktør er til stede.
- Det er avholdt kurs i førstehjelp og stressmestring.
- Trygderetten har lokaler som er tilrettelagt for funksjonshemmede.
- Alle ansatte er oppfordret til faglig påfyll i form av kurs og seminarvirksomhet. De fleste avdelinger har arrangert internseminar i løpet av året og det er også gjennomført et seminar for alle medarbeiderne i Trygderetten.
- Det er avholdt møter med de tillitsvalgte og med arbeidsmiljøutvalget etter fastsatt møteplan.

5.4 Informasjon

Trygderettens målsetting er at det skal gis god, konsistent og tilstrekkelig informasjon om Trygderettens virksomhet og avgjørelser.

Trygderetten utgir om lag hvert kvartal «Innblikk» - en egen elektronisk avis på hjemmesiden (www.trygderetten.no). «Innblikk» inneholder sammendrag av kjennelser av allmenn eller prinsipiell interesse. Advokater, ankemotparter, media og andre interesserte kan tegne gratis abonnement på «Innblikk», og få elektronisk varsel når ny utgave foreligger. Interessen for dette tilbudet har vært stort.

Trygderettens hjemmeside er flittig besøkt. Vi antar at mulighet for å søke i anonymiserte kjennelser har vært en viktig bidragsyter til dette.

**Elektronisk varsel når ny utgave av avisen "Innblikk" foreligger.
Søkemuligheter i kjennelser på www.trygderetten.no.**

6. Likestilling

Trygderetten arbeider aktivt for at kvinner og menn i organisasjonen skal behandles uavhengig av kjønn. Ved nyansettelser legges det vekt på å understreke i stillingsutlysninger at begge kjønn oppfordres til å søke, ev. at det kjønn som er i mindretall for vedkommende stillingskategori oppfordres spesielt til å søke.

Innen de ulike stillingskategoriene var det pr. 31.12.2009 64 % menn blant rettsmedlemmene og 36 % kvinner. Blant rettsfullmektigene er tendensen motsatt; andelen menn og kvinner er hhv. 33 og 67. Blant det øvrige personalet (økonomi, personal, arkiv, IT, kontortjenester mv.), er det 80 % kvinner og 20 % menn.

Lønnsnivået innenfor de ulike stillingskategoriene er det samme for kvinner og menn og alle har samme arbeidstid. Det er en høyere andel kvinner enn menn som er deltidsansatt, men andelen totalt sett er liten.

7. Blikk på saksbunken

Trygderetten avsa 2 419 kjennelser i 2009. Av disse var 1 682 fullt grunngitte. Vi har plukket ut og gitt et sammendrag av en del saker. Sakene er relatert til folketrygdlovens bestemmelser. Hovedtyngden av Trygderettens avgjørelser gjelder denne loven.

Del I. Innledende bestemmelser

KAPITTEL 1 – FORMÅL OG DEFINISJONER

Kjennelse av 13. mars 2009. Ankesak nr. 08/01387. Ftrl. § 1-5. Sivilstand. Spørsmål om samboerstatus som følge av nære boforhold og dermed bortfall av rett til stønad som enslig forsørger.

Overgangsstønad. 33 år gammel kvinne med tre barn, hvorav de to yngste hadde samme far. Spørsmålet for retten var om vedkommende hadde aleneomsorgen i folketrygdlovens forstand. Hun og barnefaren bodde vegg i vegg i en tomannsbolig i rekke - totalt seks leiligheter i huset. Retten fant ikke grunnlag for å gjøre unntak fra § 1-5 grunnet de nære boforholdene, og at det måtte være en presumpsjon mot aleneomsorg ved slike boforhold. Retten tok også stilling til, grunnet uklarheter rundt det bygningsmessige, om det kunne sies å foreligge andre nære boforhold. Retten fant at så var tilfellet. Partene bodde vegg i vegg, og da måtte boforholdet anses som nært. Retten fant da at vedkommende ikke kunne anses å ha hatt aleneomsorgen i folketrygdlovens forstand i den aktuelle perioden. Stadfestelse.

Del III. Stønad under arbeidsløshet

KAPITTEL 4 – DAGPENGER UNDER ARBEIDSLØSHET

Kjennelse av 3. april 2009. Ankesak nr. 08/02286. Ftrl. § 4-10. Dagpenger – forlenget ventetid. «Rimelig grunn» til å si opp arbeidsforhold. Overgang fra et vikarbyrå til et annet.

Spørsmål om vedkommende hadde rimelig grunn til å si opp arbeidsforhold hos et vikarbyrå for å begynne i et annet hvor det viste seg at han ikke umiddelbart fikk oppdrag. Retten viste til praksis på området og la til grunn at kravet, ifølge retningslinjer om at det nye arbeidsforholdet må fremstå som minst like sikkert for at det skal være rimelig grunn til å si opp, må modifieres i forhold til hva en ren språklig forståelse tilsier. Vurderingen av om det forelå rimelig grunn må dessuten gjøres ut fra de forutsetninger vedkommende hadde på oppsigelsestidspunktet, og ikke retrospektivt, slik NAV hadde gjort. Vedtaket ble omgjort.

Kjennelse av 22. mai 2009. Ankesak nr. 08/02626. Ftrl. § 4-4. Dagpenger - krav til minsteinntekt. Det kunne tas hensyn til inntekt fra arbeid i Sverige.

I motsetning til NAV mente retten at det måtte tas hensyn til vedkommendes inntekt i Sverige ved beregning av minsteinntekt i samband med rett til dagpenger. Dette fulgte av en fortolkning av Rådsforordning 1408/71 art 71, jf. art. 67. Retten viste i denne sammenheng

til EF-domstolens uttalelse i sak 388/87. Det var ikke avgjørende at blankett E-301 ikke var utfylt, bl.a. fordi det forelå tilfredsstillende dokumentasjon for hva han hadde tjent i Sverige, og heller ikke at vedkommende ikke hadde vært medlem av svensk arbeidsløshetsforsikring. Oppheving.

Del IV. Ytelser ved sykdom m.m.

KAPITTEL 5 – STØNAD VED HELSETJENESTER

Kjennelse av 10. juli 2009. Ankesak nr. 09/00409. Ftrl. § 5-14. Stønad ved helse-tjenester – viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr. Dekning av utgifter til legemiddelet Atacand til bruk mot migrene. Folketrygdloven § 5-14. Tidligere blåreseptforskrift nr. 330 av 1997, § 10a. Vedtak opphevet for at Helseøkonomi-forvaltningen skulle grunngi nærmere hva som ble lagt i krav om vitenskapelig dokumentert effekt, jf. gjeldende retningslinjer.

Medlemmet hadde migrene, og ikke hatt effekt av migrenemedikamenter eller betablokkere. Han hadde deltatt i en «kronhodestudie» i regi av nevrologisk avdeling, og hadde opplevd god effekt ved bruk av Atacand - som er godkjent for bruk ved høyt blodtrykk. Dekning ved migrene forutsatte at det forelå «særlige grunner», jf. unntaksregelen i forskriften § 10a ved krav om stønad til ikke forhåndsgodkjente legemidler. Ifølge retningslinjer gjaldt krav til vitenskapelig dokumentert effekt. En studie hadde vist effekt av Atacand på migrenepasienter, og var publisert i «JAMA». Ifølge norsk legemiddelhandbok var det rimelig god dokumentasjon på effekt ved bruk av legemiddelet som migreneprofylakse. I saken var tilstrekkelig god individuell effekt sannsynliggjort. Retten redegjorde for praksis mht. dokumentasjonskravet ved henholdsvis reglene i ftrl. § 5-14 og saker om grunnstønad til diett i ftrl. § 6-3. Avslagsvedtaket var grunnlagt i at den studien som forelå var for liten - uten at dette var utdypet nærmere. Det var en avgjørende mangel ved begrunnelsen at det ikke var prøvd hva som skulle til for å oppfylle kravet til vitenskapelig dokumentasjon. Opphevelse.

Kjennelse av 11. september 2009. Ankesak nr. 09/00181 ftrl. § 5-25. Stønad ved helsetjenester – stønad ved yrkesskade. «Full dekning» ved tannbehandling - ikke grunnlag for dekning ut over honorartakst.

Dekning av utgifter til tannbehandling ved godkjent yrkesskade. Ftrl. §§ 5-6 og 5-25 og tannforskriften av 2006 § 4. Hva er «full dekning» etter § 5-25. Anken gjaldt vedtak om ikke å dekke tannlegens krav om egenbetaling ut over honorartaksten etter takstsystemet. Stadfestelse. Av tannforskriften framgår uttrykkelig at det ikke gis dekning ut over honorartakst. Retten viste til at etter folketrygdloven av 1966 var yrkesskadedekning for tannlegetjenester ikke lovfestet, og at tannforskriften i 1989 fikk en bestemmelse om å begrense dekningen til takster i offentlig tannhelsetjeneste. På bakgrunn av forhistorien fant retten at tilsvarende aktuelle bestemmelser i forskrift ligger innenfor rammen av hva ftrl. § 5-25 åpner for. Retten fant at to tidligere avgjørelser i Trygderetten med motsatt resultat, ankenr. 06/01991 og 07/03062, ut fra den begrunnelse som der var gitt, ikke kunne tillegges nevneverdig vekt.

KAPITTEL 7 – STØNAD VED GRAVFERD

Kjennelse av 8. mai 2009. Ankesak nr. 08/02586. Ftrl. § 7-2. Stønad ved gravferd – gravferdsstønad. Ved tilståelse av stønad kunne det tas utgangspunkt i forhåndslikning.

Krav om gravferdsstønad ble fremsatt i mars 2008 - to måneder etter dødsfallet. Avdødes forhåndslikning for 2007 var vedlagt kravet og viste at avdøde hadde en nettoformue på kr 9000, noe dødsboet mente måtte legges til grunn for vurderingen av kravet - ikke fastsatt likning for 2006 som viste så stor formue at den hindret tilståelse av stønad. Retten la til grunn at utgangspunktet måtte være at formuessituasjonen nærmest mulig dødsfallstidspunktet måtte være avgjørende. Forhåndslikningen for 2007 forelå ved kravfremsettelsen og var knyttet til tiden før dødsfallet. Den måtte da kunne legges til grunn ved behandlingen av krav om gravferdsstønad, jf. § 7-2 i folketrygdloven. Tidligere kjennelse i sak ankesak 07/02158 støtte dette. Omgjøring.

KAPITTEL 6 – GRUNNSTØNAD OG HJELPESTØNAD

Kjennelse av 30. april 2009. Ankesak nr. 08/02614. Ftrl. § 6-3. Grunnstønad – Nødvendige ekstrautgifter til transport - psykisk utviklingshemmet bosatt i bofelleskap. Vilåorene ansett oppfylt i kraft av at vedk. ikke kunne bruke buss alene og at bofellesskapet sørget for transport i privat regi mot et beløp tilsvarende grunnstønad sats 1.

Psykisk utviklingshemmet kvinne på 37 år bodde i bofellesskap. På grunn av rømningsfare var det iverksatt tvangstiltak i form av vinduslåser og alarmer. Hun kunne reise med buss, men måtte da ha følge. De øvrige beboerne hadde grunnstønad til transport og bofellesskapet foresto nødvendig transport mot at beboerne innbetalte et beløp svarende til grunnstønad sats 1. Retten mente reise med buss ikke var noe reelt alternativ for kvinnen og at hun hadde et transportbehov som måtte dekkes på samme måte som de øvrige beboerne. Det var rettens erfaring at voksne personer som må nytte ekstraskyss, sedvanlig vil ha ekstrautgifter minst svarende til sats 1. Se for eksempel ankesaker med numrene 08/00092, 07/01795 og 06/02664. Omgjøring.

KAPITTEL 8 – SYKEPENGER

Kjennelse av 3. juli 2009. Ankesak nr. 09/00437. Ftrl. § 8-4. Sykepenger - medlemmets medvirkning. Saksforhold der unnlatt oppmøte til dialogmøte ikke ga grunnlag for bortfall.

Vedtak om bortfall av sykepenger var grunnlagt i at vedkommende hadde nektet å medvirke, jf. § 8-8 i folketrygdloven. Etter seks-syv måneders sykmelding hadde hun unnlatt å møte til to dialogmøter med NAV og arbeidsgiver. Hun hadde heller ikke kontaktet arbeidsgiver for utarbeiding av oppfølgingsplan. Lagt til grunn at nektelse forutsatte at vedkommende på en dispositiv måte hadde motsatt seg å gi opplysninger eller ta i mot tiltak. At forholdene på arbeidsplassen ikke muliggjorde tilrettelegging ga i seg selv ikke grunnlag for bortfall. Retten viste til NAVs ansvar for oppfølging av sykmeldte, og kom etter en konkret vurdering til at

NAV i den aktuelle saken hadde lagt for mye av oppfølgingsansvaret over på den sykmeldte selv. Vedkommendes tilstand med depressiv nevrose, samt det faktum at hun allerede hadde et betent forhold til arbeidsgiver, tilsa at det ikke var realistisk at hun skulle klare å oppsøke arbeidsgiver på egen hånd. NAV burde dessuten opplyst saken bedre før bortfallsvedtak ble fattet. Omgjøring.

Kjennelse av 8. mai 2009. Ankesak nr. 08/02699. Ftrl. § 8-49. Sykepenger – medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m. Sykepengegrunnlag for medlem tilstått dagpenger etter konkurs.

Mann på 55 år anket over vedtak der sykepengegrunnlaget var satt lik dagpengegrunnlaget. Firmaet han arbeidet for gikk konkurs, og han ble oppsagt. Han ble tilstått dagpenger, og sykmeldt dagen etter. NAVs rundskriv til folketrygdloven § 8-15 om konkurs bygde på at arbeidsforholdet var opphørt i forhold til sykepengeretten fra det tidspunktet arbeidet ble nedlagt, og arbeidstakeren ikke lenger hadde rett eller plikt til å arbeide. Dette hadde støtte i fast og langvarig praksis og var innenfor de rammene loven satte. På sykmeldingstidspunktet var vedkommende som arbeidsledig berettiget til sykepenger etter reglene i ftrl. § 8-49. Reglene i § 8-47 gjaldt da ikke, jf. siste ledd i denne bestemmelsen. At han i en periode hadde fått ytelser fra lønnsgarantifond ga ikke grunnlag for å fastsette sykepengegrunnlaget på annen måte enn med utgangspunkt i dagpengegrunnlaget. Det lå ellers utenfor Trygderettens saklige virkeområde, jf. trygderettsloven § 1, å prøve ytelser etter lov om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs. Stadfestelse.

KAPITTEL 10 – YTELSER UNDER MEDISINSK REHABILITERING

Kjennelse av 27. mars 2009. Ankesak nr. 08/01848. Ftrl. § 10-7. Ytelser under medisinsk rehabilitering – stønadsformer. At aktuelt hjelpemiddel – her: Apetittfôrvogn i landbruk - er en «maskin» hindrer ikke at stønad til anskaffelse kan gis.

Gårdbruker med allergi og ryggsmarter hadde en besetning på 18 melkekyr og en del ungdyr, og ville utvide gårdsdriften til ca. 50 voksne dyr. For å greie gårdsdriften mente han at han var avhengig av å få stønad til anskaffelse av en appetittfôrvogn, som er en type foringsrobot. NAV påberopte at den aktuelle foringsroboten var en maskin og at stønad til anskaffelse derfor var avskåret, subsidiært at appetittfôrvognen ikke var nødvendig for å holde vedkommende i arbeid. Med henvisning til kjennelse i sak 08/00188 mente retten at appetittfôrvognen etter forholdene kunne være et hjelpemiddel i folketrygdlovens forstand. Det var ikke avgjørende om innretningen kunne kalles en «maskin» eller ikke, men om den var nødvendig og hensiktsmessig for å opprettholde vedkommendes tilknytning til arbeidslivet. Selv om foringsroboten også ville være gunstig for vedkommendes rygg, framsto den etter rettens oppfatning først og fremst som en naturlig mekanisering for framtidsrettet drift av gårdsbruk med den aktuelle størrelsen. Dette tilsa at vedtaket måtte stadfestes.

KAPITTEL 11 – YTELSER UNDER YRKESRETTET ATTFØRING

Kjennelse av 30. januar 2009. Ankesak nr. 08/01796. Ftrl. § 11-10. Ytelser under yrkesrettet attføring. Grunnlag for attføringspenger. Forutgående mottak av gradert uførepensjon i kombinasjon med deltidsarbeid. Inntektsvurdering, jf. andre ledd i § 11-10.

Tidspunktet for sykmelding i deltidsarbeidet, ikke (det tidligere) uføretidspunktet ved uførepensjon, avgjørende ved fastsetting av grunnlaget for attføringspenger. Ikke grunnlag for å samordne attføringspengene med uførepensjon, jf. § 11-18 og tidligere kjennelse i sak 05/02280. Beregning av attføringspenger. Folketrygdloven §§ 11-10, 11-11 og 11-18. Omgjøring. Vedkommende hadde mottatt 60 % uførepensjon. Hun hadde deretter hatt deltidsarbeid, som hun ble helt sykmeldt fra i 2005. Etter at sykepengerrettighetene utløp mottok hun rehabiliteringspenger i tillegg til uførepensjonen. Ved etterfølgende overgang fra rehabiliteringspenger til attføringspenger ble dagsatsen redusert. Det var ikke grunnlag for NAV arbeids forståelse av beregningsreglene for attføringspenger, som avvek fra NAV trygds forståelse av beregningsreglene for rehabiliteringspenger. Aktuelle regler for attføringspenger og rehabiliteringspenger var tilnærmet identiske. Grunnlaget for attføringspengene måtte være den inntekt hun hadde før hun ble sykmeldt i 2005. Det måtte ellers tas hensyn til at denne inntekten skrev seg fra deltidsstilling. Det var derfor ikke var grunnlag for «samordning» med uførepensjonen etter regler i ftrl. § 11-18, jf. sak 05/02280 med etterfølgende praksis.

KAPITTEL 12 – TIDSBEGRENSET UFØRESTØNAD OG UFØREPENSJON

Kjennelse av 4. desember 2009, Ankesak nr. 09/01502 ftrl. § 12-2. Uførepensjon – forutgående medlemskap. Uttalelser om krav til bevis for pensjonsbetingende uførhet; beviskravet ansett å være alminnelig sannsynlighetsovervekt.

Uføreytelse. Medlemskapsvilkåret. Ftrl. § 12-2. Stadfestelse. Mann, 35 år, innvandret fra Filippinene i april 2002 og var i fullt arbeid fra september 2002. I september 2004 fikk han et hjerteinfarkt og har med unntak av to korte perioder ikke vært i jobb i siden. Han har hatt hukommelsesproblemer, nervesmerter i ben og kroniske intraktable smerter. Han er diagnostisert med PTSD. Retten fant etter en gjennomgang av lovforarbeider til lovendringer i 1989 og 1993 at lovgiver hadde foretatt en bevisst innstramming av medlemskapsvilkåret. Enkelte uttalelser i ankesaker fra Trygderetten kunne tyde på at bestemmelsen inneholdt et skjerpet beviskrav. Trygderettspraksis var ikke entydig, og retten fant at lovforarbeider og formålet med lovendringene tilsa at beviskravet er alminnelig sannsynlighetsovervekt. Retten fant det mest sannsynlig at medlemmet fikk sin ervervsevne nedsatt med minst halvparten før han hadde bodd i Norge i tre år. Hans helseproblemer var nært knyttet til hjerteinfarkt, som inntrådte innenfor denne perioden.

Kjennelse av 2. oktober 2009. Ankesak nr. 09/00543 ftrl. § 12-13.

Uførepensjon – beregning av tidsbegrenset uførestønad. Vilkår om alvorlighet for rettigheter som ung ufør; det måtte før fylte 26 foreligge en reell mulighet for å unngå reduksjonen i inntektsevnen.

27 år gammel kvinne var operert for en alvorlig hjernesvulst i 1995 og 1996, og fikk i 2007 innvilget 50 prosent tidsbegrenset uføreytelse på grunnlag av følgeplager. Hun fikk samtidig avslag på krav om beregning etter særreglene for unge uføre, fordi følgeplagene i seg selv ikke ble ansett tilstrekkelig alvorlige, jf. ftrl. § 10-10. Retten drøftet alvorlighetsvilkåret inngående, og viste blant annet til forarbeider, trygderettspraksis og domstolspraksis (Rt-2007-899, LE-2004-24322 og LG-2005-17), samt NAVs rundskriv. I vurderingen av alvorlighet ble det ansett avgjørende om det før fylte 26 forelå en reell mulighet for å unngå reduksjonen i inntektsevnen. Konkret i saken måtte hjernesvulsten og følgeplagene ses i sammenheng. Tilstanden innebar at vedkommende grunnet sykdommen ikke hadde hatt en reell mulighet til å unngå reduksjonen i arbeidsevnen. Omgjøring.

KAPITTEL 13 – YRKESKADEDEKNING

Kjennelse av 6. mars 2009. Ankesak nr. 08/01782. Ftrl. § 13-3.

Yrkesskade – arbeidsulykke. Saksforhold der uberettiget anmeldelse for tyveri fra arbeidsplassen hadde tilstrekkelig ulykkeskarakter til å utgjøre «arbeidsulykke».

Kvinnelig hjelpepleier på sykehjem ble uberettiget anmeldt for tyveri av legemidler. Hun var ukjent med anmeldelsen og ble uforberedt oppsøkt av politiet på fridag hjemme, pågrepet og tatt med til avhør. Hennes 5-årige datter måtte plasseres i barnehage. Boligen ble ransaket uten resultat. Arbeidsgiver ga ingen forklaring. Hun fikk deretter psykiske plager. Retten fant ikke grunnlag for noen forutgående belastende konflikt over tid på arbeidsplassen av betydning. Anklagen ble ansett alvorlig. Retten fant etter omstendighetene grunnlag for å omgjøre vedtaket slik at hendelsen ble godkjent som arbeidsulykke. Øvrige vilkår for godkjenning som yrkesskade var det ikke tatt stilling til.

Kjennelse av 20. mars 2009. Ankesak nr. 09/00073. Ftrl. § 13-6.

Yrkesskade - arbeidstakarar. Skade oppstått under sykling mellom ordinært arbeidsstad og bustad i arbeidstida.

Ein lærar blei påført personskade under sykkelstur mellom skulen og heimen. I heimen skulle han, mellom anna, førebu ein tale til eit avslutningsarrangement seinare på ettermiddagen. Etter retten sitt syn var han ikkje under reise mellom to arbeidsstader, fordi arbeid frå heimen ikkje var nødvendig ut frå arbeidet sin art, som etter praksis var eit vilkår for yrkesskadedekning i slike tilfeller. Vist til praksis. Stadfesting.

Kjennelse av 23. januar 2009. Ankesak nr. 08/01121. Ftrl. § 13-6.

Yrkesskade - arbeidstakere. Aktivitet under seminarpause – slalåmkjøring.

Skade oppsto under et seminar i regi av arbeidsgiveren. Hendelsen inntraff i en lengre pause i programmet for seminaret, som var avsatt til friluftsliv. Vedkommende hadde leid ski og var på vei fra bilen og innom hotellet før hun skulle stå på ski i slalåmbakken. Retten fant at aktiviteten ikke hadde tilstrekkelig nær sammenheng med faglig del av seminaret til at hun kunne anses yrkesskadedekket. Det ble blant annet vist til at det ikke var snakk om noen

ordinær pauseaktivitet. Videre var det ikke utøvet press fra arbeidsgiver for at de ansatte skulle delta. Vedkommende kunne selv disponere tiden i pausen. Skikjøring hadde heller ingen tilknytning til arbeidsoppgavene eller til den faglige delen av seminaret. I kjennelsen er det vist til Rt. 2004 s. 487 som angir nærhet mellom skadesituasjonen og den ordinære arbeidssituasjonen som det viktigste kriterium ved vurderingen. Det ble også vist til flere kjennelser i Trygderetten, herunder to femmedlemskjennelser med ankenr. 07/02822 og 07/02880. Kjennelsen i ankenr. 07/02880 er senere kjent ugyldig i dom av Hålogaland lagmannsrett den 18. mai 2009 (saksnr. 08-122629FØR-HALO). Foreliggende kjennelse ble brakt inn for lagmannsretten som frifant Arbeids- og velferdsdirektoratet. Avgjørelsen er påanket til Høyesterett.

Kjennelse av 8. mai 2009. Ankesak nr. 09/00070. Ftrl. § 13-6.

Yrkesskade – arbeidstakere. Yrkesrisikosynspunkt, samt tilknytning til arbeid, ga grunnlag for å slå fast at «bedriftsmessige vilkår» forelå selv om arbeidstaker hadde gått av vakt.

Mann, 53 år, fikk en kjørebom i høyre skulder på vei hjem fra arbeid som matros på ferge. Han hadde passert bommen med noen meter, men snudde idet han skulle gi påtroppende matros en beskjed knyttet til hans arbeid. Retten kom til at han var yrkesskadedekket. Det ble lagt vekt på at formålet med at han oppholdt seg på skadestedet hadde klar tilknytning til arbeidet. Det var dessuten nærhet til arbeidet i tid og avstand. Skaden var utslag av et faremoment som utgjorde en yrkesmessig risiko for en matros. Oppheving.

Del IV. Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon

KAPITTEL 14 – YTELSER VED FØDSEL OG ADOPSJON

Kjennelse av 17. april 2009. Ankesak nr. 08/01763. Ftrl. tidligere § 14-10. Ytelser ved fødsel og adopsjon – fedrekvote. Krav til yrkesaktivitet hos mor som «[...] har svart til minst halv stilling [...] i opptjeningstiden».

Vedkommende hadde fått avslag på krav om uttak av fødselspenger på fedrekvote. Vilåårene i daværende § 14-10 ble ikke ansett oppfylt, fordi mor ikke hadde vært i yrkesaktivitet som rent faktisk svarte til minst halv stilling i 6 av de siste ti månedene forut for stønadperioden. Privat part påberopte at kravet «svart til minst halv stilling» i § 14-10 kunne anses oppfylt om yrkesaktiviteten, ut fra en gjennomsnittsberegning, utgjorde mer enn halv stilling i opptjeningsperioden. Det ble avholdt muntlig forhandling i Trygderetten. Spørsmålet er ikke særlig regulert noe sted, og det foreligger ikke tilgjengelig praksis angående dette. Retten gjennomgikk historikk til bestemmelsen. Ut fra uttalelser i forarbeid og rettsystematiske betraktninger sluttet retten seg til den forståelsen NAV hadde lagt til grunn. Stadfestelse.

Kjennelse av 13. november 2009. Ankesak nr. 09/1476 ftrl. § 14-7. Fødsel/adopsjon – stønadperioden for fødselspenger. Rett til fedrekvote. Rettigheter ved ny fødsel der det er gitt utsatt uttak av fedrekvote for tidligere barn og denne rettigheten ikke er utnyttet.

Omgjøring. I forbindelse med krav om foreldrepenger for et nytt barn ble faren informert om at utsatt stønadperiode for tidligere barn ville falle bort. NAV viste til at det fremgår av

forarbeidene til lovens § 14-7 og retningslinjer at perioder med rett til foreldrepenger som ikke er avvirket faller bort i sin helhet ved inngangen til en ny stønadsperiode for foreldrepenger og at det ikke er adgang til å dispensere fra denne regelen. Retten så det slik at man i forarbeidene har for tanken løpende stønadsforhold og hensikten er å unngå at samme inntekststap skal bli kompensert dobbelt. Premissene er neppe utformet med tanke på fedrekvoten, som er en eksklusiv og avgrenset del av foreldrepengeperioden (og som faller bort om ikke far benytter seg av den). Den ankende part har en lovlig rett til sin fedrekvote og han har fått et gyldig vedtak på utsettelse. Uten klar hjemmel i lov kan han, etter rettens vurdering, ikke fratras sin rett til foreldrepenger i den perioden som er eksklusiv for ham (fedrekvoten), i og med at hensynet til å unngå dobbel kompensasjon ikke er relevant i dette tilfellet (med mindre han skulle kreve dobbel kompensasjon for samme seks ukers periode).

KAPITTEL 15 – STØNAD TIL ENSLIG MOR ELLER FAR

Kjennelse av 13. mars 2009. Ankesak nr. 08/02721. Ftrl. § 15-6.

Stønad til enslig mor eller far – overgangsstønad. Utvidet stønadsperiode, jf. tredje ledd. Praksis/hospitering kunne gi grunnlag for stønad etter denne bestemmelsen.

Krav om utvidet overgangsstønad under utdanning etter folketrygdloven § 15-6, tredje ledd. En 36 år gammel kvinne mottok yrkesrettet attføring og overgangsstønad.

Overgangsstønaden ble stanset med den begrunnelse at praksis/hospitering ikke ga rett til utdanningsstønad og NAV mente dette måtte gjelde også overgangsstønad. Retten var ikke enig. Det lå forskjellige hensyn bak de to stønadene og rundskrivet til overgangsstønad under utdanning hadde ikke samme begrensing. Vist til en tidligere kjennelse i Trygderetten som pekte på samme forhold (ankesak 04/3562). Retten omgjorde slik at overgangsstønaden ble gitt frem til kalendermåneden etter at barnet fylte 8 år.

Kjennelse av 17. juli 2008. Ankesak nr. 09/00839. Ftrl. § 15-6. Overgangsstønad.

Krav om stønad der yrkeskompetanse – bachelor etter kunstutdanning – allerede forelå. Gitte retningslinjer regulerte ikke uttømmende forståelsen av «nødvendig» utdanning eller uttrykksmåten «vanligvis» i ftrl. § 15-6. – Femmedlemskjennelse.

Vedtaket om å avslå krav om overgangsstønad etter at barn hadde fylte åtte år ble omgjort. Vedkommende hadde «yrkeskompetanse» i form av «ren kunstnerutdanning» fra før. Hun hadde ikke blitt selvforsørgende med denne – tross aktiv arbeidssøking i lang tid og bistand fra NAV med uttalt formål om å avklare hva som var «raskeste veien» til arbeid for henne. NAV hadde tilrådd at hun tok aktuell tilleggsutdanning – pedagogikk. Det framsto ikke tvilsomt at tilleggsutdanningen ville bedre vedkommendes forutsetninger for å ta lønnet arbeid vesentlig. Retningslinjer til § 15-6 i ftrl. la opp til at det normalt ikke skulle gis overgangsstønad til «rene kunstnerutdanninger», fordi disse ga usikre muligheter til selvforsørgelse. Kvinnens arbeidsmuligheter framsto så usikre at det var grunnlag i fjerde ledd, jf. tredje ledd i § 15-6 for unntak fra hovedreglene om at overgangsstønad ikke gis etter at barn har fylt åtte og etter at «yrkeskompetanse» er oppnådd. Forståelsen av «nødvendig» utdanning, jf. fjerde ledd og uttrykksmåten «vanligvis» i tredje ledd kunne ikke reguleres uttømmende i rundskriv.

KAPITTEL 19 – ALDERSPENSJON

Kjennelse av 14. august 2009. Ankesak nr. 09/01010 ftrl. § 19-6. Alderspensjon – alderspensjon mellom 67 og 70 år. Det er utbetalingstidspunktet som skal legges til grunn ved reduksjon av alderspensjon grunnet pensjonsgivende inntekt hos pensjonisten.

Medlemmet gikk over fra AFP til alderspensjon 011005. Han fikk i oktober og november utbetalt lønn for vikartimer i vg. skole som var tjent opp gjennom vikartimer tidligere på året. Arbeid utført i okt. og nov. ble utbetalt senere, og ikke tatt hensyn til. Det er i samsvar med lovens ordlyd, forskrifter og interne retningslinjer at det er utbetalingstidspunktet som skal legges til grunn ved reduksjon av alderspensjon på grunn av at pensjonisten har pensjonsgivende inntekt. I saken er det vist til ftrl. §§ 3-15, skattel. §§ 12-2 og 14-3 og kontantprinsippet for arbeidsinntekt i skatteretten. Stadfestelse.

Annet

Kjennelse av 3. juli 2009. Ankesak nr. 08/02381. Samordning. Sl. § 1, jf. § 4. Omgrepet «tjenestepensjon». Sak der tidlegpensjon i statleg verksemd ikkje representerte «tjenestepensjon.»

Ein tilsatt i Statens vegvesen si produksjonsverksemd takka ja til tilbodet om å gå av med tidlegpensjon i samband med at verksemda blei omdanna til Mesta AS. Seinare blei mannen arbeidsufør og blei tilstått uførepensjon frå folketrygda. Statens pensjonskasse, som administrerte Mesta si ordning, gjorde vedtak om å samordne dei to ytingane. Retten konkluderte med at gjeldande lovverk ikkje ga heimel for slik samordning. Det var ikkje tale om ein rettighet som var opptent i arbeid eller yrke, jf. samordningslova §4. Rettighetspreget i Mesta si ordning var heilt borte, det var tale om ei ordning som arbeidsgivar sjølv kunne styre. Heller ikkje var det tale om krav til opptening. Dette gjorde at tidlegpensjonen frå Mesta fall utanfor tenestepensjonsomgrepet i samordningslova §4. Omgjering.

Kjennelse av 8. mai 2009. Ankesak nr. 09/00142. KLP forsikring vedtekter kap. 8. Karensregler ved uførepensjon. Karensklausul måtte framgå av forsikringsbevis for å kunne påberopes. – Femmedlemskjennelse.

Spørsmålet var om KLP kunne påberope seg karensklausulen i vedtektene. På bakgrunn av Rt. 2008 s. 780 måtte det kreves at den var fremhevet i forsikringsbeviset også når det dreide seg om en tariffestet tjenestepensjonsordning. Omgjering.

Kjennelse av 25. september 2009. Ankesak nr. 09/00456. Btrl. § 9. Barnetrygd - utvidet barnetrygd. Faktisk separasjon er tilstrekkelig, ikke grunnlag for krav om at formell separasjon måtte være tatt ut. – Femmedlemskjennelse.

Barnetrygd. Rett til utvidet barnetrygd ved faktisk separasjon, barnetrygdloven (btrl.) § 9. Omgjering. Søkeren var formelt separert, men hadde flyttet sammen med barnefaren for en periode på tre og en halv måned. Retten fant i likhet med NAV at separasjonen dermed var bortfalt, og at hun derfor ikke hadde krav på utvidet barnetrygd etter btrl. § 9 første ledd. Derimot fant retten at hun fylte vilkårene i § 9 andre ledd bokstav a, samlivsbrudd som har vart i mer enn seks måneder (faktisk separasjon). NAV krevde, i tillegg til faktisk separasjon

av en viss varighet, at det også forelå særlige grunner til at formell separasjon ikke var tatt ut. Dette vilkåret fremgår ikke av lovens ordlyd, og retten fant at heller ikke forarbeidene eller bestemmelsens forhistorie tilsa noen innskrenkende tolkning av dens rekkevidde. 3046/94 og 03/03810 (gammel lov), samt 06/03280 (som kom til motsatt resultat).

Kjennelse av 9. oktober 2009. Ankesak nr. 09/01479. Vedtekter for kommunal tjenstepensjonsordning i KLP § 8-4 første og andre ledd. Medlemsforhold fra før gjeldende forsikringsavtalelov trådte i kraft hindret ikke at karensklausul måtte framgå av forsikringsbevis for å kunne påberopes.

En 46 år gammel kvinne ble innvilget 13 % attføringspensjon fra KLP basert på en forsikret stillingsandel på 80 %. KLP mente hun ble rammet på karens på stillingsoppgang fra 80 til 100 %. Retten omgjorde idet den ikke var enig i at forsikringsbevis med opplysning om karens kunne unnlates selv om kvinnen hadde blitt medlem før forsikringsavtaleloven av 1989 trådte i kraft. Det ble vist til fal. § 21-2 og forarbeidenes uttalelse om spørsmålet. KLP hadde ikke gitt uttrykk for at forsikringsbevis var utsendt.

8. Perspektiver fremover

Siden høsten 2007 har Trygderetten opplevd et kraftig fall i saksinngangen som følge av vanskeligheter med å få sakene unna i førsteinstansen i NAV. Denne proppen er nå i ferd med å løse seg opp. I de første månedene av 2010 har vi mottatt en god del flere saker enn i tilsvarende periode i 2009. Men først og fremst har antallet klagesaker til behandling i NAV Klageinstans nærmest eksplodert. Nesten 50 % flere klagesaker er kommet inn i de første månedene og nesten 70 % flere klagesaker er avgjort. Én mulig forklaring kan være at andelen avslag i førsteinstansen har økt dramatisk med derav følgende klager. Det er ikke den mest sannsynlige årsaken. En restanseoppbygging med derav forlengete saksbehandlingstider trekker nok snarere i retning av en mer liberal praksis, i all fall på områder der tidsaspektet kan ha en selvstendig betydning, som i uføresakene.

Mye kan tale for at forklaringen må søkes i at den restansenedbyggingen i første instans som lenge har vært varslet, nå har begynt å manifestere seg i klageinstansen. Foreløpig har vi ikke opplevd en tilsvarende vekst i saksinngangen i Trygderetten, men det skyldes nok primært at veksten i antall klagesaker er av nokså ny dato. Gitt en omtrent uendret anketilbøyelighet, innebærer dette at vi står foran en betydelig vekst i antall saker i tiden fremover.

En hovedutfordring for Trygderetten i 2010 blir å sørge for at saksavviklingen holder tritt med inngangen. Med den lave restansmengden vi nå har, er det ikke noe mål i seg selv å redusere denne ytterligere. Men en økning i restansene vil gjerne slå ut i en lengre saksbehandlingstid på et senere tidspunkt.

I all hovedsak nådde Trygderetten sine mål i 2009. Med ett unntak; vi lyktes ikke i å bringe den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden ned i 4 måneder. Vårt hovedmål for 2010 er å klare dette, slik vi maktet i 2006.

Forutsetningene burde ligge til rette for å oppnå dette. Saksbehandlingstiden er stadig på vei nedover. Vi står ikke foran noen umiddelbare nyrekrutteringer av rettsmedlemmer. Våre rettsfullmektiger som jo er ansatt på åremål, er stort sett nokså nyansatte slik at det er grunn til å regne med betydelig stabilitet også her.

Usikkerheten knytter seg til hvordan vi kan håndtere den økende saksinngangen. Så store svingninger på dette området som vi har opplevd, vanskeliggjør planleggingen av virksomheten og skaper en risiko for feildisponeringer både av tid og personell.

En særskilt usikkerhetsfaktor ved inngangen til 2009 var om finanskrisen etter hvert ville slå inn i realøkonomien noe som ville kunne øke både antall dagpengesaker og pågangen på langtidsytelser, med mulige konsekvenser også for Trygderetten. Hittil kan det se ut som om norsk økonomi har sluppet billig unna, og dermed også trygdesystemet – og Trygderetten.

Arbeidsavklaringspengeordningen er nå trådt i kraft. Én konsekvens av dette er at det meldepliktsystemet som hittil har vært knyttet til dagpenger og attføringspenger, nå også vil omfatte tidligere mottakere av rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Erfaringsmessig er meldeplikten en ordning med atskillig potensiale for tvister, og dette potensialet blir nok ikke mindre av at den nå vil omfatte en stor gruppe brukere for hvem

ordningen kan virke noe fremmedartet. Dette er en sakstype som nokså snart vil kunne dukke opp på Trygderettens bord. Ut over dette vil nok ikke arbeidsavklaringspengene by på den store utfordringen i inneværende år. Først neste år regner jeg med at ordningen vil slå inn med full tyngde hos oss.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet la like før jul 2008 frem et høringsnotat som skisserte en ny arbeidsskedeforsikringsordning, og trakk der også en (foreløpig) konklusjon på spørsmålet om forvaltningen av ordningen, herunder hvem som skulle være ankeinstans, som var sendt på separat høring allerede i 2007. I høringsnotatet er det Trygderetten som er utpekt som ankeinstans, med sakene lagt til en egen avdeling her. Dette resultatet er i tråd med et opplegg skissert i Trygderettens uttalelse til 2007-notatet.

For Trygderetten vil dette representere en ny, spennende og omfattende utfordring. Etter høringsrunden, hvor det kom få innvendinger til departementets forslag på dette punktet, er det imidlertid blitt nokså stille, i alle fall utad. Det kan derfor synes noe uvisst hva det hele blir til, selv om jeg for min del ikke tror det skyldes noen stor konflikt om akkurat Trygderettens rolle i et slikt system.

9. Økonomi/regnskap

Kap. 606 post 01 Trygderetten	
Budsjettramme 2009 inkl. overførte midler (tall i hele 1000)	63 429

REGNSKAP 2009:		
Post 01 11	Organiserte stillingshjempler	33 715
Post 01 12	Ekstrahjelp	-
Post 01 16	Vikarer/engasjement	2 218
Post 01 17	Sakkyndig bistand	17
Post 01 18	Statens pensjonskasse	5 371
Post 01 18	Arbeidsgiveravgift	4 422
Sum post 01 1		45 743

Post 01 21	Inventar, utstyr	1 348
Post 01 22	Forbruksmateriell	1 134
Post 01 23	Kurs, reiseutgifter m.m.	1 580
Post 01 24	Kontortjenester m.m.	1 173
Post 01 25	Konsulenttjenester	1 101
Post 01 25	Kons.tjenester, refusjon fra nemndene	- 843
Post 01 26	Vedlikehold faste avtaler, programvare	1 719
Post 01 27	Vedlikehold og drift av maskiner	504
Post 01 28	Vedlikehold av bygg/anlegg	396
Post 01 29	Bygn.drift, lokalleie	5 625
Post 01 29	Lokalleie, nemndenes andel	- 845
Sum post 01 2		12 892
Sum post 01 1 og 01 2 Trygderetten		58 635

5702 18	Refunderte sykepenger	- 1 346
5702 16	Refunderte foreldrepenger	- 153

